

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO PROCESO KODEKSO 754 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-791, LIETUVOS RESPUBLIKOS
FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 29 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-792 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS JURIDINIŲ
ASMENŲ NEMOKUMO ĮSTATYMO NR. XIII-2221 94 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-793**

2022 m. d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Seimo valdybos 2021 m. gruodžio 1 d. sprendimo Nr. SV-S-320 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4, 5 ir 6 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 754 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-791 (toliau – Civilinio proceso kodekso pakeitimo projektas), Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo Nr. XI-2000 29 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-792 (toliau – Fizinių asmenų bankroto įstatymo pakeitimo projektas) ir Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo Nr. XIII-2221 94 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-793 (toliau – Juridinių asmenų nemokumo įstatymo pakeitimo projektas) nuostatomis vaikų išlaikymo išmokų administratoriaus finansinius reikalavimus priskirti pirmajai eilei dėl šių priežasčių:

1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 754 straipsnis nustato reikalavimų patenkinimo eilę priverstinio išieškojimo procese. Visų įsiskolinimų skirstymas į atskiras eiles užtikrina, kad esant ribotam skolininko mokumui prioritetą bus skiriamas socialiai jautriausių ir pažeidžiamiausių visuomenės grupių apsaugai ir pirmiausia tenkinami būtent šių asmenų reikalavimai. Nustatytu teisiniu reguliavimu, visų pirma, siekiama tinkamos tiesioginių vaiko interesų apsaugos, todėl Civilinio proceso kodekso 754 straipsnyje nustatyti reikalavimai išieškoti išlaikymą, kaip ir kiti socialiai opūs reikalavimai, tokie kaip žalos, padarytos dėl suluošinimo ar kitokio sveikatos sužalojimo, taip pat dėl maitintojo netekimo, išieškojimas, priskiriami pirmajai eilei. Remiantis tuo, kad valstybė yra finansiškai stabilesnis ir stipresnis subjektas nei kiti civilinių teisinių santykių dalyviai, reikalavimai, susiję su išieškojimu į valstybės biudžetą, priskiriami paskutinei – trečiajai eilei. Atsižvelgiant į tai, Civilinio proceso kodekso pakeitimo projektu siūlomas teisinis reguliavimas, numatantis, jog vaikų išlaikymo išmokų administratoriaus (toliau – administratorius) finansiniai reikalavimai kartu su fizinių asmenų reikalavimais būtų priskiriami pirmajai eilei, minėtus administratoriaus reikalavimus ne tik nepagrįstai priskirtų prie socialiai opiausių atvejų, bet ir būtų ydingas teisės sistemos nuoseklumo ir vientisumo aspektais, nes pirmajai eilei būtų priskirti išimtinai tik administratoriaus reikalavimai, o visi kiti išieškojimai į valstybės biudžetą, įskaitant įvairius kitus tikslinius fondus, ir toliau būtų priskiriami trečiajai eilei.

2. Civilinio proceso kodekso pakeitimo projekto, Fizinių asmenų bankroto įstatymo pakeitimo projekto ir Juridinių asmenų nemokumo įstatymo pakeitimo projekto (toliau kartu – Įstatymų projektai) siūlymai administratoriaus finansinius reikalavimus priskirti pirmajai eilei sisteminiu požiūriu nederėtų ne vien su kitomis Civilinio proceso kodekso 754 straipsnio nuostatomis, bet ir su Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo 29 straipsnio 4 dalies bei Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo 95 straipsnio 5 dalies nuostatomis, nustatančiomis, kad valstybei atstovaujančių institucijų atgręžtiniai reikalavimai tenkinami antrąja eile, kuri nemokumo procese yra paskiausia.

3. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodoma, kad šiuos projektus parengti paskatino nepalankios administratoriaus išmokėtų išmokų priverstinio išieškojimo sąlygos. Atkreiptinas dėmesys, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo išmokų įstatymo 1 straipsnio 1 dalimi, šio įstatymo paskirtis – nustatyti valstybės įsipareigojimą garantuoti šio įstatymo nustatyto dydžio vaiko išlaikymo išmoką, t. y., visų pirma, turi būti užtikrinama vaiko interesų apsauga, o administratoriaus išmokėtų išmokų administravimas ir priverstinis jų išieškojimas (atgręžtinių reikalavimų tenkinimas) vertintini kaip išvestinis ir papildomas procesas, neturintis daryti neigiamos įtakos vaiko interesų apsaugai. Be to, pabrėžtina, kad viena iš Vaikų išlaikymo išmokų įstatymo 7 straipsnyje nustatytų sąlygų vaiko išlaikymo išmokoms skirti yra tai, jog vaikas ilgiau kaip mėnesį turi negauti vaiko išlaikymo lėšų arba gauti tik dalį jų, kitaip tariant, išmokos ir yra skiriamos būtent tais atvejais, kai antstolis negali išieškoti viso išlaikymo vaikui. Pritarus Civilinio proceso kodekso pakeitimo projektui būtų ne tik paneigtas Vaikų išlaikymo išmokų įstatymo tikslas garantuoti šiuo įstatymu nustatyto dydžio išlaikymą vaikui, bet ir iš esmės būtų sumažinta vaiko interesų apsauga, kadangi pakeitimai lemtų ydingas situacijas, kai antstolis negalėtų išieškoti viso išlaikymo vaikui, nes dalį išieškotų lėšų turėtų išmokėti administratoriui (t. y. išieškotos lėšos, kurios galėtų būti pervestos išlaikymo negaunančio vaiko poreikiams tenkinti, turėtų būti skirstomos ir toje pačioje prioritetinėje eilėje esančiam administratoriui). Dėl šios priežasties vaikui atstovaujantis asmuo vėl turėtų kreiptis į administratorių dėl naujų išmokų skyrimo, o šis vaikui jas turėtų skirti, iš esmės – grąžinti sumas, kurias išieškojo ir administratoriui pervedė antstolis. Be to, dėl naujai paskirtų išmokų išieškojimo administratorius vėl turėtų kreiptis į antstolį, todėl toks išmokų vaikui skyrimo ir jų išieškojimo procesas ne tik sukeltų nepatogumų ir užkrautų nepagrįstą administracinę naštą tiek vaikui atstovaujančiam asmeniui, tiek pačiam administratoriui, bet ir sukurtų nesibaigiantį uždarą vaiko išlaikymo ir administratoriaus išmokėtų išmokų priverstinio išieškojimo procesą.

4. Atsižvelgiant į aiškinamajame rašte nurodytą šiuos Įstatymų projektus parengti paskatinusią priežastį – administratoriaus patiriamus sunkumus išieškant jo išmokėtas išmokas ir į tai, jog su tomis išmokomis susijusias administracines ir materialines sąnaudas tiesiogiai sąlygoja, kiek asmenų vengia savo pareigos mokėti vaikui išlaikymą, administratoriaus išmokėtų išmokų išieškojimo klausimas turėtų būti sprendžiamas, visų pirma, įvertinus galimybę išlaikymo išieškojimui sukurti palankesnę teisinę aplinką. Siekdama šio tikslo Vyriausybė numato sistemiskai peržiūrėti, iš kokių skolininko pajamų, įvertinus jų rūšį ir dydį, siekiant didesnio išieškojimo efektyvumo, būtų galima išieškoti išlaikymą vaikui ir kitus įsiskolinimus, o kartu ir užtikrinti galimybę skolininkui patenkinti būtiniausius poreikius.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras